

Imo aliqui tradunt, complicem adulterii ubique existentem sub idem tempus cœlitus pariter coerceri, de quibus fuscè Becan. in analogia veter. & novi Testamenti, cap. 22. de zelotypia, Cornel. à Lapide sup. Numer. cap. 5. versic. 14. cum sequentibus, ejus meminit Petr. Gregor. Synagm. lib. 48. cap. 15. num. 1. & 2. ubi inquit ab hac aqua zelotypiæ fluxisse videri vulgarem purgationem, præsertim per aquam. Sed multum interest inter Legis veteris observationem, ac supersticiosas probationes, de quibus agimus. Etenim Deus propter duritiam cordis Hebræorum ne uxores propter solam suspicionem infontes enecarent, illum instituit probationis modum, cui ipse infallibilitatem contulit, quæ nunquam deficere potuit. Cornel. à Lapide dicto versic. 14. Quæ sicut cætera omnia ceremonialia & judicialia cum lege ipsa aboleverunt abrogata, ut notatum est supra, lib. 1. cap. 17. num. 8. At probationes per aquam & similes nec Deus instituit, nec earum infallibilitatem promisit, nec de earum certitudine aliqua est in Ecclesia revelatio, imò demone suggerente vulgus supersticiosè eas advenit, ideoque experimento captum est, sæpe falsum esse quod per purgationem vulgarem juxta hominum existimationem indicatur, quemadmodum asserabamus num. 9. & deducitur ex allato exemplo num. 12. Nam Deus ut virtutem Sacramenti Penitentiae mirabiliter ostenderet, voluit ut illa quæ verè adulterio se coinquinaverat, candenti ferro non ureretur, quo homines decepti ream infontem judicarent. De quo consule Castro Palao, Fagundez, Martin. Delrio, & alios quos dedimus supra, num. 10. Torreblanc. à num. 47.

15 Sanè ex traditis à num. 10. illustratum relinquitur, quod D. Covarruv. in exordio hujus capituli nos docet, nempe illicitam esse ac vitiatam omnem vulgarem purgationem, quæ per miraculum fit, quia est tentare Deum, quod grave peccatum est, ac intrinsecè malum, ut probant laudati num. 10. ideoque nec publica auctoritate hæc judicariæ explorationes fieri possunt, ut probat Delrio *disquisition. magicarum lib. 4. cap. 4. quest. 4. sectione 3. versic. Verum quaras.* Nec purgatio per monomachiam, seu duellum, de qua in lege 1. & per totum tit. 4. part. 7. apud Catholicos Principes permittitur, quanvis aliqui contra senserint, ut refert Greg. Lop. in l. 8. gloss. 8. tit. 14. part. 3. & in principio tit. 4. part. 7. existimantes licitum esse duellum publica auctoritate indictum ad detegendam veritatem, præsertim ubi de causa maxima contentio est: quæ opinio hodie admitti nequit, cum ex Tridentino sessione 25. de reformatione, cap. 19. pœna excommunicationis & privationis loci, in quo duellum habetur, imponatur Principibus Christianis, qui id in propria ditione permisissent, aut prohibuerint: ipsique præliantes, cooperantes & consulentes gravissimè plectuntur, de quo etiam Gregor XIII. edidit Constitutionem anno 1582. quæ incipit, *Ad tollendam detestabilem duellorum*, qua Decretum Concilii ad duellum privatim & absque patris inquit ampliat. Præterea extat alia Constitutio edita à Clemente VIII. anno 1592. quæ incipit, *Detestabilis duellorum usus*, quæ antea stabilita confirmat: aliaque prius evul-

gata ejusdem Pontificis anno 1591. incipiens, *Illius vices*: de quibus, ac de materia duelli plura apud Sanch. in Decalog. lib. 2. cap. 39. à num. 19. Bassæum in Florib. Theolog. verbo Duellum, Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 21. cap. 7. ex num. 73. Paul. Comitoli. responson. moral. lib. 6. quest. 13. cum sequentibus. Navarr. consil. 1. & 2. de purgat. vulg. Menchac. illustr. cap. 39. à num. 11. Petr. Caball. resolut. crimin. tractatu de omni genere homicid. à n. 76. Farinac. in praxi, quest. 119. num. 28. Torreblancam dicto cap. 23. num. 22. & alios apud Barbosam in remissione ad dictum caput 19. Concil. Trident.

Ibi: *Cunegundem uxorem Henrici Imperatoris.*

Fertur Cunegundis Imperatoris Henrici II. 16 conjux, cui infonti adulterii crimen objiciebatur, prius precibus ad Deum premissis, candentes vomeres per quindecim passus nudis pedibus pessundidisse, etsi alii opinentur manibus ignitos apprehendisse, unde corpore & fama illibata triumphavit. Hujus egregiæ purgationis meminerunt Cornel. à Lapide super Numer. cap. 5. versic. 14. ubi eam sanctam vocat. Torreblanc. dicto cap. 23. num. 32. Gigas Fulgos. lib. 8. cap. 1. Delrio dicta quest. 4. sect. 3. versic. In Concilio, Theatrum vitæ humanæ lit. D. verb. Divinatio, pag. 213. sub versic. Pudoris tuendi, Baron. Annal. anno 1024. ubi Spondan. num. 4. Sur. in vitis Sanctorum, tom. 2. die 3. Martii. Fuit hæc sancta femina, & mirabilis castimonie, quæ diu nupta Imperatori virginitatem, quam Deo voverat, illibatam ex consensu viri servavit, qui etiam in numerum Sanctorum relatus est. Baron. & Spondan. sup.

Simile periculum fecerunt proprii honoris 17 tuendi gratiâ Emma Angliæ Regina, Delrio ubi proxime, ex Polydoro Historia Angliæ. cap. 8. necnon Imperatrix Richarda uxor Caroli III. Delrio ibidem, Torreblanc. num. 31. & 33.

Ibi: *Cum Creon publico decreto.*

Hujus casus memoriam refricarunt Annal. 18 Bojor. lib. 4. Delrio d. sect. 3. Hottoman. disp. de feud. cap. 44. Theatrum vitæ humanæ sup. pag. 212.

Ibi: *Ideoque aut orbes quosdam, & globos.*

De hoc extat testimonium apud Alexandrum 19 lib. 5. cap. 3. quod refertur in Theatro vitæ humanæ lit. C. verbo Contractus, pag. 448. sub versic. Quibus ceremoniis, ubi verba hæc habentur: *Aristides ut ictum fœdus cum omni Græcia firmaret, post diras execrationes accensus ferreos orbes in mare deiecit, adjurans ut ita extinguerentur cum omni stirpe & gente, qui contra fœdus irent.*

Aliter Græci sua juramenta solemnizare consuevere, qui verre apprehenso, & stricto ad jugulum gladio, cœlum & terram, Solem & ultrices Furias advocabant, testesque faciebant, moxque verrem immolabant, ac in mare de-

ciebant Ita Alexand. lib. 4. cap. 10. apud Theatrum vitæ humanæ litera I, verbo Juramentum, pag. 457. sub versic. Eihnicorum.

Ibi: *Posterior verò interpretatio.*

Quæ verbis Sophoclis convenit, qui in hunc sensum accipitur & allegor à Delrio & cæteris supra laudatis, versiculo Hujus casus, num. 18.

Ibi: *Consuevissent ignitum ferrum manibus tollere.*

De quo supra, num. 5.

Ibi: *Refert que Anaxagoram Philosophum.*

21 Anaxagoras Clazomenius Philosophiæ egregius Professor, cum lapis insignis magnitudinis & adusti coloris in Ægos fluvium Thraciæ è cœlo decidisset, quem calurum idem, ut ferunt aliqui, prænunciaverat, inquit cœlum totum ex lapidibus constare, solemque saxum ignitum esse. Unde Euripides ejus discipulus in Phædontis tragedia Solem auream glebam nuncupavit. Plutarch. in Lysand. Plin. naturalium histor. lib. 2. cap. 58. Theatrum vitæ humanæ lit. P, pag. 332. versic. Quom olim lapis, & lit. S, verbo Stella, pag. 339. versic. Præcipue verò.

22 Idem Anaxagoras asseveravit Solem esse ferrum candens, & majorem Peloponneso, quapropter impietatis damnatus, & Athenis proscriptus est: sed per Periclem discipulum veniam impetravit. Theatrum vitæ humanæ lit. P, verbo Philosophia, pag. 327. versic. Anaxagoras. Anaximander Philosophus Solem purissimum ignem dixit, Laërt. lib. 2. Theatrum vitæ humanæ ubi proxime, versiculo Anaximander.

23 Sed apud Ecclesiasticos Scriptores questionis est, an Deus ex materia ignea, vel aquea Solem construxerit? Et communis Sanctorum Patrum sententia habet, ex ignea fuisse constructum. Alii verò asserunt Solem cunctosque planetas ejusdem materiæ esse, ejus sunt orbes cœlestes, in quibus collocantur; hi autem ex aqua creati sunt: in qua opinione, etsi contrariam probabilem agnoscat, residet Salian. Annal. Ecclesiastic. tom. 1. die 4. num. 7. ubi latè disputat à num. 4. An autem Solis lux eadem sit, quam Deus prima die creasse dicitur, Genesis cap. 1. plurimis tractat Pat. Suar. de oper. sex dierum, lib. 2. cap. 2. Quanta sit Solis magnitudo, quantumque à terra distet, tradidit Cornel. à Lapide sup. Genes. cap. 1. versic. 16. Theatrum vitæ humanæ lit. S, verbo Sol, pag. 27. sub versic. Situs & magnitudo. Sol luculenter describitur Ecclesiastici cap. 23. à versiculo 3. ubi inter alia dicitur Vas, mirabile opus Excelsi, exurens montes, radios igneos exsufflans, qui resurgens radiis suis excæcat oculos. Pulchre etiam Secundus Philosophus Imperatori Adriano percontanti quid Sol, & quid Luna: inquit Solem esse cœli oculum, splendorem sine occasu, diei ornatum, & horarum distributorem: Lunam verò cœli purpuram, Solis æmulam, maleficiorum inimicam, solamen iter agen-

tium, prælagium tempestatum, Quæ extant apud Cornel. à Lapide ubi proxime.

Ibi: *Sed & purgationis quæ ferro candenti sit.*

Videas quos dedimus supra, num. 5.

Ibi: *Meminit purgationis per aquam calidam.*

De quo supra, num. 4.

SUMMARIUM.

- 1 De Tribunalium militarium dignitate, & sigillatim de Tribuno Celerum.
- 2 De Tribunalis ordinariis, qui singulis legionibus præerant.
- 3 Qualis eorum dignitas, & num. 4.
- 5 De Tribunalis militariibus cum Consulari dignitate.
- 6 De officio ac muneribus Tribunalium.
- 7 Quid sit interesse principis, quod munus Tribunalis incumberebat.
- 8 Verbum Principia, quid significet, cum numeris seqq.
- 11 Post principia esse, apud Terentium quid significet.
- 12 Intellectus traditur ad legem Officium, §. ult. ff. de re militari, in illis verbis: *Principis interesse. de quo latè usque ad finem capituli.*

De Tribunalium Romanorum origine muneribus & dignitate: ad legem Officium, §. ult. ff. de re militari.

CAPUT XXIV. & ULTIMUM.

Tribunorum militarium dignitas & antiquitate, & prærogativis apud Romanos cum primis est eximia; Romulus enim Præfectum Celerum instituit, qui suprema post Regem auctoritate gaudebat, teste Pomponio in legem 2. §. *Isdem temporibus*, ff. de orig. jur. Dyonyf. Halicarnass. lib. 2. Tertiam Sacrorum administrandorum partem Numa Tribuno Celerum tribuit, quem Romulus equitum, quos Celeres vocabant, Præfectum constituit, quos equites ac pedites Regum stipatores fuisse diximus. Joan. Rotin. de antiquit. Roman. lib. 7. cap. 4. Just. Lips. de magistr. populi Romani, cap. 14. Lexic. Calvini verbo Tribunalium Celerum. Celeres autem fuere tercenti milites robustissimi, & ex nobilissimis familiis electi juvenes, commendati suffragiis Curiarum, & per singulas Curias electi, qui circa Regem essent, ut ipsum hastati per urbem assectarentur, & justis ministeria exequerentur. In militia antesignani erant, id est, qui sub primo signo, vulgò *En la vanguardia*, præliabantur, & primi certamen inibant, & postremi se recipiebant: equites quidem, ubi situs erat ad equestre certamen accommodus: pedites verò in aspero loco, & equis invio. Hi tercenti juvenes in tres centurias dividebantur, in quarum singulis unus erat Præfectus, seu